

Dönem : 22 Yasama Yılı : 1

T.B.M.M. (S. Sayısı : 148)

Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve

Dışişleri Komisyonları Raporları (1/434)

T.C.

*Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-391/392*

20.1.2003

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 23.12.2002 tarihinde kararlaştırılan “Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Abdullah Gül

Başbakan

GEREKÇE

Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme, BM Genel Kurulunun 2200 A (XXI) sayılı kararı uyarınca 16 Aralık 1966 tarihinde imzaya açılmıştır. Sözleşme, 35 ülkenin onay belgelerini BM Genel Sekreterine tevdi etmesi üzerine 3 Ocak 1976 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Ülkemiz Sözleşmeyi 15 Ağustos 2000 tarihinde imzalamıştır.

Sözleşmeye, BM üyesi olan 191 ülkeden 145’i taraf olmuştur. Bu 145 ülkeye, tüm AB üyesi ülkeler ile Türkiye’nin dışındaki tüm AB adayı ülkeler ve tüm Avrupa Konseyi üyesi ülkeler dahildir.

Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme, BM bünyesinde oluşturulan altı temel insan hakları sözleşmesinden biridir. Diğerleri ülkemizin taraf olduğu İşkence veya Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ve ülkemizin imzaladığı ancak onaylamadığı Medenî ve Siyasî Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmedir.

Son yıllarda insan haklarıyla ilgili konuların ülkemizin yasal çalışmaları içinde büyük bir önem kazanmış olması ışığında, uluslararası insan hakları sistemi içinde özel öneme sahip olan, ancak, bugüne kadar taraf olmadığımız temel sözleşmelere katılarak, bu konudaki yasal çerçeveyi tamamlama yönündeki çalışmalar hızlandırılmıştır. Bu çerçevede, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmeye ülkemizce taraf olunması, insan hakları konularına öncelik veren Hükümetimizin bu alanda aldığı kapsamlı önlemlerin yeni bir adımını oluşturacaktır.

Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmeye taraf olmamız konusu da bu çerçevede değerlendirilmelidir. Nitekim, 19 Mart 2001 tarih ve 2001/2129 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına ekli, “Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı”nın “Siyasî Kriterler” başlığı altında, anılan Sözleşmeye taraf olunması orta vadeli hedefler arasında yer almaktadır.

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Sağlık, Aile, Çalışma ve

Sosyal İşler Komisyonu

Esas No. : 1/434

24.2.2003

Karar No. : 7

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanarak, Bakanlar Kurulunca Başkanlığınıza sunulan “Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair KanunTasarısı” Başkanlığınızca 23.1.2003 tarihinde Tali Komisyon olarak Komisyonumuza, Esas Komisyon olarak Dışişleri Komisyonuna havale edilmiştir.

Komisyonumuz 20.2.2003 tarih ve 5 inci birleşiminde Dışişleri, Sağlık ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlıkları ile Denizcilik Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılımlarıyla tasarıyı inceleyip görüşmüştür.

Tasarı ile; Birleşmiş Milletler tarafından 16 Aralık 1996 tarihinde imzaya açılan ve Türkiye Cumhuriyeti adına 15 Ağustos 2000 tarihinde New York'ta imzalanan Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmenin beyanlar ve çekince ile onaylanması uygun bulunmaktadır.

Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme, BM bünyesinde oluşturulan altı temel insan hakları sözleşmesinden biridir. Uluslararası insan hakları sistemi içinde özel öneme sahip olan, ancak bugüne kadar taraf olmadığımız temel sözleşmelere katılarak, bu konudaki yasal çerçeveyi tamamlama yönündeki çalışmalar ışığında söz konusu sözleşmeye taraf olunmuş ve bu konu tasarı gerekçesinde de belirtilmiştir.

Bununla birlikte tasarının komisyonumuzda görüşülmesi sırasında bazı milletvekillerimiz sözleşme ile ilgili bazı görüşler ileri sürmüşlerdir. Bu anlamda üyelerimiz “sözleşme”nin beyanlar ve çekince ile değil de tamamıyla onaylanmasının uygun olduğunu belirtmişlerdir.

Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmenin 13 üncü maddesine ilişkin olarak ülkemiz “Türkiye Cumhuriyeti, Sözleşmenin 13 üncü maddesinin (3) ve (4) üncü paragrafları hükümlerini, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 3, 14 ve 42 nci maddelerindeki hükümler çerçevesinde uygulama hakkını saklı tuttuğu” çekincesini koymuştur. Ancak üyelerimiz bu çekincenin kaldırılmasının sözleşmenin amacı doğrultusunda daha gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan tartışmaların ardından Komisyonumuz bu durumun esas komisyon olan Dışişleri Komisyonunun dikkatine sunulmasına karar vermiştir.

Bu görüş ve düşüncelerle Tasarı ile gerekçesi Komisyonumuzca uygun bulunarak maddelerine geçilmiştir.

Tasarının 1 inci maddesi ile yürürlüğe ilişkin 2 ve yürütmeye ilişkin 3 üncü maddeleri Komisyonumuzca benimsenerek aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, Dışişleri Komisyonuna havale edilmek üzere, saygıyla arz olunur.

Başkan

Mahfuz Güler

Bingöl

Üye

Muzaffer R. Kurtulmuşoğlu

Ankara

Üye

Sabri Varan

Gümüşhane

Üye

Enver Öktem

İzmir

Üye

Mahmut Duyan

Mardin

Üye

Sözcü

Remziye Öztoprak

Ankara

Üye

Şerif Birinç

Bursa

Üye

Lokman Ayva

İstanbul

Üye

Nevzat Doğan

Kocaeli

Üye

Hüseyin Güler

Mersin

Üye

Kâtip

Bayram Özçelik

Burdur

Üye

İrfan Rıza Yazıcıoğlu

Diyarbakır

Üye

Nûkhet Hotar

İzmir

Üye

Hüseyin Tanrıverdi

Manisa

Üye

Ali Arslan

Muğla

Üye

Medeni Yılmaz
Muş

Feramus Şahin
Tokat
Üye
Nurettin Sözen
Sivas

Cevdet Erdöl
Trabzon

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Dışışleri Komisyonu
Esas No. : 1/434
Karar No. : 64

29.5.2003

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 22 Mayıs 2003 tarihli 10 uncu ve 27 Mayıs 2003 tarihli 11 inci toplantılarında Dışışleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı temsilcileri ile Genel Kurmay Başkanlığı yetkililerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

Tasarı ile; BM bünyesinde oluşturulan altı temel insan hakları sözleşmesinden biri olan, 23 Mart 1976 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunan, Ülkemiz tarafından 15 Ağustos 2000 tarihinde imzalanan Sözleşmenin 3 beyan ve bir çekince ile onaylanması uygun bulunmaktadır.

Komisyonumuzca; Sözleşme ve buna bağlı olarak beyanlar ile çekince üzerinde yapılan görüşmelerde; Genel Kurmay Başkanlığı temsilcilerinin 1. Beyanı kuvvetlendirerek "Sözleşme hükümlerinin BM'nin amaç ve ilkeleri bağlamında, ulusal birlik ve bütünlüğe aykırı yorumlanamayacağı" şeklinde bir ibare eklenmesi önerisine, Dışışleri Bakanlığı temsilcileri, bunun, malûmun tekrarı olacağı, hatta muhtemel itirazlara meydan verebileceği düşüncesi ile katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Komisyonumuz üyelerinin çoğunluğu bu fikre katılmakla birlikte, uzun süre terörle mücadele etmiş bir kurumun kaygılarını anlayışla karşıladıklarını ifade etmişlerdir.

Ancak Uluslararası insan hakları sistemi içinde özel öneme sahip temel sözleşmelere taraf olma sürecinin hızlandığı bir dönemde, Türkiye'nin teröre karşı yürüttüğü mücadelede başarı sağladığı, adı geçen Sözleşmeye nisbetle, zamanında getirdiği ilerlemeleri hesaba katan, çok daha ileri ölçüdeki taahhütleri ve onların müeyyidelerini içine alan anlaşmaları imzalamış olduğu keyfiyetini de göz önüne alarak ve anılan Sözleşmenin 5 inci maddesi ile yine bu Sözleşmeye konmuş bulunan beyanın ihtiyacı karşıladığı düşünülerek, Komisyonumuzca, Tasarının, aynen kabulüne karar verilmiştir.

Sözleşmenin insan hakları alanındaki önemi ve "Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı" nın, orta vadeli hedefleri arasında yer aldığı dikkate alınarak Komisyonumuzca, Tasarının, İçtüzüğün 52 nci maddesine göre öncelikle görüşülmesine karar verilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili <i>Mehmet Dülger</i> Antalya	Sözcü <i>Emin Şirin</i> İstanbul (Çekincem var)	<i>Eyyüp Sanay</i> Ankara
Üye <i>Nur Doğan Topaloğlu</i> Ankara	Üye <i>Mehmet Güner</i> Bolu	Üye <i>V. Haşim Oral</i> Denizli (Çekincem vardır)	
Üye <i>M. İhsan Arslan</i> Diyarbakır	Üye <i>Abdülbaki Türkoğlu</i> Elazığ	Üye <i>Halil Akyüz</i> İstanbul	
Üye <i>Mehmet B. Denizolgun</i> İstanbul	Üye <i>Şükrü Mustafa Elekdağ</i> İstanbul (Çekincem ilişktedir)	Üye <i>Fikret Ünlü</i> Karaman	
Üye <i>Nihat Eri</i> Mardin		Üye <i>Süleyman Gündüz</i> Sakarya	

DİŞİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

27.5.2003 tarihli toplantımızda kabul edilen Medenî ve Siyasî Haklara İlişkin Uluslararası Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (1/589) ile Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara Ait BM Sözleşmesine (1/434) konulması kararlaştırılan 1 numaralı beyana (T.C. Hükümeti işbu sözleşmeden doğan yükümlülüklerini BM Yasasının 1 inci ve 2 nci maddeleri çerçevesindeki yükümlülüklerine uygun olarak yerine getireceği), bu anlaşmanın hiçbir şekilde 1.1. maddesinde zikredilen “halklar kendi kaderlerini tayin etme haklarına sahiptir” ibaresindeki “halklar” teriminin bir “self determination” iddiasına yol açamayacağı hususunda bir beyanın eklenmesi ve tasarının 1 inci maddesinde belirtilen beyanın genişletilmesi gerekirdi.

Hürmetlerimizle.

27.5.2003

Emin Şirin

Haşim Oral

İstanbul

Denizli

DIŞİŞLERİ KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

BM Medenî ve Siyasî Haklar Sözleşmesi ile Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin BM Sözleşmesinin, birinci maddelerindeki “Bütün halklar kendi siyasal statülerini özgürce kararlaştırırlar” ifadesine ilişkin çekincenin, Dışışleri ve Genel Kurmay uzmanlarınca üzerinde uzlaşacakları bir formül ile saptanmasının isabetine inandığımızdan söz konusu sözleşmeleri çekince ile kabul etmiş bulunuyoruz.

27.5.2003

Şükrü Mustafa Elekdağ

Haşim Oral

İstanbul

Denizli

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLARA İLİŞKİN ULUSLARARASI SÖZLEŞMENİN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN

TASARISI

MADDE 1. - Birleşmiş Milletler tarafından 16 Aralık 1966 tarihinde imzaya açılan ve Türkiye Cumhuriyeti adına 15 Ağustos 2000 tarihinde New York'ta imzalanan “Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme”nin, beyanlar ve çekince ile onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN

KABUL ETTİĞİ METİN

EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL HAKLARA İLİŞKİN ULUSLARARASI SÖZLEŞMENİN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN

TASARISI

MADDE 1. - Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. - Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. - Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Abdullah Gül

Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd. Devlet Bak.ve Başb. Yrd. Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

A. Şener

M. A. Şahin

E. Yalçınbayır

Devlet Bakanı

Devlet Bakanı

Devlet Bakanı

M. Aydın

B. Atalay

A. Babacan

Devlet Bakanı V.

Adalet Bakanı

Millî Savunma Bakanı

M. Aydın

C. Çiçek

V. Gönül

İçişleri Bakanı

Dışişleri Bakanı

Maliye Bakanı

A. Aksu

Y. Yakış

K. Unakıtan

Millî Eğitim Bakanı

Bayındırlık ve İskân
Bakanı

Sağlık Bakanı

E. Mumcu

Z. Ergezen

R. Akdağ

Ulaştırma Bakanı

Tarım ve Köyişleri Bakanı

Çal. ve Sos. Güv. Bakanı

B. Yıldırım

S. Güçlü

M. Başesgioğlu

Sanayi ve Ticaret Bakanı

En. ve Tab. Kay. Bakanı
V.

Kültür Bakanı

A. Coşkun

B. Yıldırım

H. Çelik

Turizm Bakanı

Orman Bakanı

Çevre Bakanı

G. Akşit

O. Pepe

İ. Sütüoğlu